Η κρίση της οικονομίας ως κρίση του ηγούμενου λόγου (Γιώργος Καστρινάκης)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 22 Οκτωβρίου, 2010

"Στην ουσία της, **η εν Ελλάδι οικονομική κρίση δεν είναι παρά η κρίση εκείνης της νοοτροπίας η οποία είχε καταξιώσει ως «ζωή» τη «μαγκιά»** : Της νοοτροπίας ότι προκύπτει απλό να γίνει ένα άτομο ή μια κοινωνία οικονομικά επιτυχημένη - αρκεί μοναχά **να καταστεί ηθικά... ασυνείδητη**".

«Έχουμε δείξει στὴν Ἱστορία μας, οἱ Ἕλληνες, ὅτι στὶς δύσκολες καμπὲς ξαναβρίσκουμε τὸ πρόσωπό μας, ὁπότε ξεπερνᾶμε τὰ προβλήματα.» Γι’ αὐτὸ μποροῦμε νὰ εἴμαστε, λοιπόν, αἰσιόδοξοι καὶ γιὰ τὴν τρέχουσα περίσταση ἀνάγκης;

Θὰ γινόταν, ἂς ὑποθέσουμε, νά ’ταν πράγματι ἔτσι.

Μεσολαβεῖ ὅμως, σήμερα, μιὰ κρίσιμη διαφορὰ ἀπὸ ὅλες τὶς προηγούμενες δοκιμασίες: Τότε, ἡ πνευματικὴ ἡγεσία τοῦ τόπου ὑποδείκνυε τὴ λύση τοῦ προβλήματος. Τώρα, ὡστόσο, αὐτὸ ποὺ πραγματικὰ προτείνει εἶναι τὴν ἀναπαραγωγή του – διὰ τῆς δικαιώσεως, ἁπλούστατα, τῶν αἰτίων τὰ ὁποῖα τὸ προκάλεσαν.

Ἂν θελήσουμε νὰ παρακολουθήσουμε τὰ γεγονότα στὸ πλαίσιο μιᾶς λογικῆς ἀλληλουχίας κατανοήσεων, τὸ πρῶτο ποὺ ὀφείλουμε νὰ ξεκαθαρίσουμε εἶναι τί ἀκριβῶς ζητᾶμε νὰ ἑρμηνεύσουμε: Ἀντικρύζουμε, ἄραγε, μπροστά μας μιὰ κρίση οἰκονομικὴ ἢ διαβλέπουμε μιὰ κρίση κοινωνική;

Δύσκολα θὰ βρεθεῖ συμπολίτης μας ποὺ νὰ μὴν ἀναγνωρίζει τὸ δεύτερο. Κι ὅμως: Οἱ ἴδιοι ἐτοῦτοι πολίτες παραχωροῦν τὰ πρωτεῖα σέ ἕναν δημόσιο λόγο... καφετηριακῶν προδιαγραφῶν, ὁ ὁποῖος (βέβαιος ὅτι οἱ «συνειδήσεις» διαπλάθονται ἀπὸ τὶς «δομές» - ὄχι τὸ ἀντίθετο -) δακτυλοδείχνει ὡς ἔνοχο τὸ «κράτος» καὶ μαίνεται ἐναντίον τῶν διαχειριστῶν του.

Ἀπὸ κοντά, ἕνας ὁλόκληρος λαὸς μέμφεται τοὺς πολιτικούς - μὰ γιατί ἐπιτέλους; Λογικά, ἐπειδὴ δὲν ἔλαβαν ἐγκαίρως τὰ ἀπαραίτητα (περιοριστικὰ) μέτρα. Γιὰ τὰ ὁποῖα, ὅμως, ὅποτε κάποιος ὑπεύθυνος ταγὸς ἀποτολμοῦσε νὰ τὰ διανοηθεῖ, **τὸν τρομοκρατοῦσαν** - ὑπὸ τὴν καθοδήγηση τῶν δημοσιογράφων, καὶ μέσῳ αὐθημερὸν διεκπεραιουμένων δημοσκοπήσεων - διὰ τοῦ καταλογισμοῦ ἑνὸς ἀκαριαίου πολιτικοῦ

κόστους καὶ τὸν ὑποχρέωναν ἐσπευσμένως νὰ τὰ ἀνακαλέσει!

Μὲ ἁπλούστερες λέξεις, ἡ κοινωνία μέμφεται (κι ἀπαιτεῖ τιμωρία!) τοὺς πολιτικούς της ἐκπροσώπους ἐπειδὴ ἐκεῖνοι πολιτεύονταν δημοκρατικά - ὅπως, ἐξ ἴσου παράλογα, μέμφεται τὸ κράτος της ἐπειδὴ ἀκριβῶς αὐτὸ ἐνεργεῖ ὡς σάρκα ἐκ τῆς σαρκός της. Ἀκόμα χειρότερα: Τὸ ἰδιοτελέστερο (μά, συνάμα, κι ἐξαλλότερα διαμαρτυρόμενο) τμῆμα τοῦ πλήθους καταγγέλλει τὸ κράτος ὅταν, ἀκριβῶς, αὐτὸ ἐπιζητεῖ μιὰ δικαιότερη κατανομὴ τῶν βαρῶν (ἡ Ἐφορία, π.χ., μισεῖται ἁπλῶς καὶ μόνο ἐπειδή... ὑφίσταται).

Θὰ ξεπεράσουμε, ἐν τέλει, τὸ πρόβλημα! Ἀλλὰ **μόνο** ἐὰν ὁ **κυρίαρχος λόγος ἀ ρθεῖ πάνω ἀπ' αὐτὸ** καὶ ἀρχίσει νὰ ἐντοπίζει, πραγματικές, τὶς αἰτίες του. Τί θὰ συμβεῖ, ὡστόσο, ἐὰν ὁ λόγος αὐτὸς ἐξακολουθήσει νὰ ἐνεργεῖ ὡς (ὄχι ἁπλῶς συστατικὸ τῆς κρίσης, ἀλλὰ ὡς) ἡ καθοριστικότερη αἰτία του;

Πρόκειται, συγκεκριμένα **γιὰ τὴν ἑστία γύρω ἀπ' τὴν ὁποία** ἐξακολουθοῦμε νὰ **περιδινιζόμαστε** σήμερα.

Κι εἶναι δύσκολοι οἱ καιροί, ἀσφαλῶς, γιὰ πολλοὺς ἀπὸ μᾶς. Μὰ ἀξίζει νὰ συνειδητοποιήσουμε ὅτι εἶναι πολὺ **δυσκολότεροι**, εἰδικά, γιὰ τοὺς **φορεῖς τοῦ καθηγούμενου λόγου**. Διότι **αὐτὸ ποὺ ἐξελίσσεται ἐνώπιόν μας εἶναι ἡ κατάρρευση ἑνὸς ὁλόκληρου προτύπου κοινωνικῆς ἀνάπτυξης, τὸ ὁποῖο θεμελιώθηκε σὲ αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν ἡγούμενο λόγο**.

Στὴν οὐσία της, **ἡ ἐν Ἑλλάδι οἰκονομικὴ κρίση δὲν εἶναι παρὰ ἡ κρίση ἐκείνης τῆς νοοτροπίας ἡ ὁποία εἶχε καταξιώσει ὡς «ζωὴ» τὴ «μαγκιά»**: Τῆς νοοτροπίας ὅτι προκύπτει ἁπλὸ νὰ γίνει ἕνα ἄτομο ἢ μιὰ κοινωνία οἰκονομικὰ ἐπιτυχημένη - ἀρκεῖ μοναχὰ **νὰ καταστεῖ ἠθικά... ἀ συνείδητη**.

Πόσο μακριὰ μπορεῖ νὰ φτάσει ἕνας κόσμος μὲ τέτοια νοοτροπία ἔχει καταστεῖ ὁρατό, πλέον, διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ. Ὡς μόνη διαφυγή, ὁπότε, γιὰ τὴν κυρίαρχη ἀντίληψη ἀπομένει ἡ ἀποκρυβὴ τοῦ ἐξόφθαλμου: Ἐφ' ᾧ καὶ ἀρχίζει νὰ ἐπιδεικνύει ὡς αἰτίες τὰ ἀποτελέσματα – δηλαδὴ νὰ σπέρνει τὴ σύγχυση ὅσο καὶ νὰ διασφαλίζει τὴν ἀνατροφοδοσία τοῦ ἀδιεξόδου.

Σὲ τελευταία ἐννόηση, ἡ κατάρρευση τῆς Ἑλλάδας τοῦ σήμερα δὲν εἶναι παρὰ ἡ κατάρρευση τῆς ἐσχάτως ἐπιλεγόμενης «νέας» Ἑλλάδας (κατ' ἐπιδεικτικὴν ἀντιδιαστολὴ πρὸς τὴν «παλαιά»). Τῆς Ἑλλάδας τοῦ Νέου Ἀνθρώπου ἢ ἀνθρωποθεοῦ. Δηλαδὴ τῆς ἑλληνικῆς ἐκδοχῆς τοῦ ἀνθρωποειδώλου τῆς Νεωτερικότητας.

Ἡ ὁποία ἑλληνικὴ ἐκδοχή, σημειωτέον, διόλου δὲν **ὑπολείπεται** τῆς διεθνοῦς

ὁμολόγου της. Ὅλως ἀντιθέτως, **πρωτοπορεῖ** καθὼς ὁ παρ’ ἡμῖν ἐκσυγχρονισμὸς προβαίνει ἐξτρεμιστικότερος τοῦ ἀρχετύπου του: Μιὰ ἐξ ἴσου παράλογη κοινωνικὴ κρίση ὅσο ἡ ἡμεδαπὴ, ὁ λοιπὸς ἀνεπτυγμένος κόσμος (κατὰ τούτη τὴν ἀνάγνωση) θὰ τὴν βιώσει - ἁπλῶς - ἐλάχιστες δεκαετίες μεταγενέστερα.

Πόσο μᾶλλον ὅταν ὅλες οἱ οἰκονομετρικὲς «σταθερὲς» ποὺ ἐπιλέγονται νὰ «παγκοσμιοποιηθοῦν» εἶναι ἐκεῖνες ποὺ ὑπακούουν στὴν ἀντικοινωνικότερη λογική: Ἡ ἑλληνικὴ κρίση - ἂς διακρίνουμε - ἔχει πολὺ εἰδικότερες αἰτίες ἀπὸ τὴν εὐρωπαϊκή. Ἀκόμα καὶ χωρὶς τὴν ἑλλαδική τους ἐπίταση, πάντως, οἱ προδιαγραφὲς τῆς ἀποσυγκρότησης κεῖνται, αὐτούσιες, ὡς οἰκονομικὸ «Σύνταγμα» τῆς δυτικοευρωπαϊκῆς ἑνοποίησης – δηλαδὴ ὡς πνεῦμα καὶ γράμμα τῆς περιώνυμης Συνθήκης τοῦ Μάαστριχτ (1992).

Ἐκεῖ ὅπου τέθηκαν οἱ βάσεις γιὰ ἕνα οἰκοδόμημα ποὺ **θὰ θυσιάζει τὴν ἀξιοπρέπεια τῶν ἀνθρώπων γιὰ χάρη τῆς εὐημερίας τῶν ἀριθμῶν**. Ἡ νεοφιλελεύθερη, δηλαδή, συνταγὴγιὰτὴνἄρθρωσημιᾶς κοινωνίας τῶν

«δύο τρίτων».

Ὁ «νεοφιλελευθερισμὸς» ἐτοῦτος ἐμπεριεῖχε κάτι περισσότερο ἀπὸ τὴν ἀντιστροφὴ τῆς ἔννοιας τῆς ἐλευθερίας: Ἐμπεριεῖχε τὸν πυρήνα ἐκείνου τοῦἀντι-ανθρωπισμοῦ ποὺ ἐπιφυλλάσσεται ὡς ἀθέατη ἐντελέχεια ἑνὸς πολιτισμοῦ μὲ ἐφαλτήριο ὁρόσημο τὸνἀντι-θεανθρωπισμό.

Ἐπιφανειακὴ προβολὴ μιᾶς ἐνσυνείδητης (στὶς τάξεις τῶν ἰθυνόντων) προσχώρησης στὸν μύχιο δαιμονισμὸ τῆς ἀνθρώπινης βούλησης.